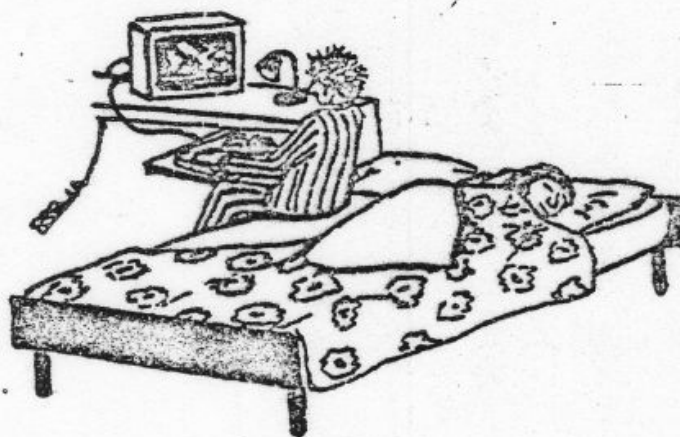

DISCOVERY USERS CLUB

The Netherlands

Secretariaat :
D.C.Kruihof
Boelerkade 6
2725 CH ZOETERMEER
Tel: 079-416360

NUMMER 3 (HERDRUK)

INHOUD

Hedrick
↓

COLOFON	P. 1
AFSCHEID OPRICHTER D.U.C.	P. 2
GEBRUIKERSDAG	P. 2
PROBLEEM PAGINA	P. 3
SMITH-CORONA FASTEXT 80	P. 3
DISCOVERY UTILITIES	P. 4
NIEUWS	P. 6
TRANS EXPRESS en vreemde verschijnselen	P. 7
SCREENCOPIER (listing van de maand)	P. 10
DISCOVERIES (ingezonden advertenties)	P. 11 12
INGEZONDEN LISTINGS	P. 12 14
OPMERKINGEN BETREFFENDE TASWORD 2.2	P. 13 14
WERKGROEP KOMMUNIKATIE	P. 14 17
REACTIES OP D.U.C. 2	P. 16 19
IC 6116	P. 19 20

Het magazine van de Nederlandse DISCOVERY USERS CLUB.

SAMENSTELLING BESTUUR

Interim voorzitter / penningmeester : R.O. Aalders
Oprichter / erelid : D.C. Kruithof

REDACTIE DUC

H. Kramer
M. Kuklewski

HULPLIJN

Rob Macare : tel. 010 -4862184 (tussen 1900 en 2330)

LEDENADMINISTRATIE

Dick Kruithof
Boeierkade 6
2725 CH Zoetermeer

ADVERTENTIES

Commerciële advertenties kunnen worden opgenomen in het magazine. Er zijn echter een aantal voorwaarden.

- 1) Advertenties moeten betrekking hebben op SINCLAIR producten of OPUS DISCOVERY.
- 2) Advertenties worden vooruit betaald. (zie LIDMAATSCHAP voor gironummer)
- 3) Kosten daaraan verbonden gaan uit van f 40,- per pagina.
- 4) Betalende leden mogen kleine advertenties plaatsen in het rubriek 'DISCOVERIES'. Hieraan zijn geen kosten verbonden maar wel is voorwaarde (1) hierop van toepassing.

ADVERTENTIE-ADRESS

D.U.C. Redactie
Urkwil 92
1324 HR Almere

LIDMAATSCHAP

Clubcontributie is vastgesteld op f 6,- per blad. Betaling dient per 3 bladen te gebeuren. (zie BETALINGEN)

NABESTELLINGEN

Nabestellingen van DUC kosten f 7,50 per blad.

BETALINGEN

Alle betalingen dienen te worden gegireerd op gironummer 5241782, t.n.v. R.O. Aalders
Furkabaan 625
3524 ZE Utrecht

AANSPRAKELIJKHEID

Het bestuur en redactie is niet aansprakelijk voor eventuele schade door ingezonden programmas, tips, etc. Eveneens is het bestuur noch redactie aansprakelijk voor het overtreden van de Copyright door leden.

COPYRIGHT

Op alle uitgaven van DUC rust COPYRIGHT van de vereniging. Voor overname van artikels is schriftelijke toestemming verplicht van R.O. Aalders (zie betalingen).

Wat ik in nr.2 van ons clubblaadje al voorzichtig naar voren
bracht, is nu een feit geworden. Van algemeen directeur ben
sinds 15 februari j.l. gedegradeerd tot 'gewoon' lid. Ik heb he
te druk met mijn gezin, werk en studie om ook nog eens het i
middels honderd man sterke clubje te runnen. Gelukkig zijn e
anderen die mijn plek innemen en ik heb er het volste vertrouwe
in dat de DUC nog een lang leven zal leiden.

Uiteraard zal ik mij als lid, net zoals elk ander lid, inspannen voor de DUC en ik hoop dat mijn regelmatige contacten met mede lotgenoten onverminderd doorgaat.

Dick Kruijthof.

Op 1 februari j.l. ben ik naar London geweest om een bezoek te brengen aan de ZX-Micro-Fair, een speciale beurs voor Sinclair-gebruiker. Hieronder volgen de -weinig- nieuwtjes:

- [illegible]

2

- [illegible]

De benamingen in het kader op de help pagina (trouwens ook andere zaken) worden als DATA door de machine-code ingelezen.

Dit wetende zoek ik op waar die DATA staat en ben begonnen mijn eigen text erin te zetten . Wil jij dat ook doen , dan heb je hier alles betreffende de DATA ('.' is een spatie) :

Veranderen printernaam :

EpsonFX80.....staat op 55020 t/m 55030

Veranderen GRAPHISCHE acties :

vergroot.....staat op 55146 t/m 55159

```
verkleind.....staat op 55274 t/m 55287
```

onderstreept.....staat op 55402 t/m 55415

```
schuinschrift....staat op 55530 t/m 55543
```

extra vet.....staat op 55658 t/m 55671

```
schaduwschrift...staat op 55786 t/m 55799
```

eliteschrift.....staat op 55914 t/m 55927

proportioneel....staat op 56042 t/m 56055

Om nu je eigen text erin te zetten , doe het volgende :

-CLEAR 54783

-laad de code van TASWORD

```
-typ het volgende programma in :
```

```
1 READ a,z$
```

```
2 IF a<1 THEN SAVE *1;"TWCODE "CODE 54784,10751 : STOP
```

```
3 FOR b= 1 TO 14
```

```
4 IF b<LEN z$ THEN POKE (a+b-1),CODE z$(b):GOTO 6
```

5 POKE (a-1+b),32

```
6 NEXT b :GOTO 1
```

7 DATA.....

Ik denk dat dit naar behoren zal werken .Veel plezier ermee !!

Rudie Aalders .

Als je nog meer leuke ideeën hebt voor TASWORD (bv. een TASCOUNT zoals gepubliceerd in YOUR SPECTRUM nr.15) ; dan moet je niet verlegen zijn ! Gewoon opsturen !!!!!!!

Ales wat maar een verbetering inhoudt van een programma of een situatie, is gewoon fantastisch om met iedereen van de club te delen !

P.S.

Er wordt in het DISCOVERY handleiding niet gesproken over het B-kanaal . Het B-kanaal is een P- of T-kanaal , maar dan voor losse bytes . Dar de printerpoort op het T-kanaal de controlcodes van de printer niet doorlaat en o het B-kanaal wel, raadt ik iedereen aan het B-kanaal bij TASWORD te gebruiken !!!

[illegible]

Enige tijd geleden zijn er enkele Discovery utilities verschenen die door Sander Plomp geschreven zijn. In deze utilities zat echter een 'bug': ze waren alleen geschikt voor een printer-interface die de TAB-functie herkend. Helaas is dit met de Discovery-interface niet het geval zodat het uitprinten problemen gaf. Hij heeft echter deze programma's herschreven en ze werken nu rondt fantastisch. Hieronder een lijstje van de -tot nu toe- beschikbare programma's:

*supercat : een utility om alle gegevens uit de Catalogue te halen en op beeld/printer weer te geven zoals:

- naam (ook als ze met CHR\$ 0 beginnen)

- start(adres/regel) en lengte van programma in bytes en blokken.

- lengte van programma en variabelen apart
- eerste en laatste blok en hoeveel bytes er in is geschikt voor iedere 80Kol printer (ook daisywheel)

*smallcat : naam, startregel/adres en lengte programma. Geschikt voor elke 32 kol. printer (ZX + Seikosha 508)

*backup + : maak nu een tape back-up van uw belangrijke schijffjes. Saved in blokken van 32K de data van de disk naar tape. Bv. volle disk save? Slechts 12x cassette recorder bedienen ongeacht de hoeveelheid programma's.

*probe 1 : probe 1/2 : kraakprogramma om niet al te lastig programma's vakkundig door te lichten en al de beveiligingen weg te werken. Probe 1 is voor tape en Probe 2 voor diskprogramma's. Incl. handleiding

*disk-disk Copieer uw programma's tot 32K van disk naar disk u krijgt geen lamme hand van disk in en uit halen. Werkt met gebruik van RAM-disk.

Diegenen die in het bezit zijn van de oude uitvoering van de programma's, hebben recht op een (gratis) update. Stuur schijfje MET RETOURPORTO naar onderstaand adres met vermeld van 'UPDATE UTILITIES'.

Diegenen die belangstelling hebben om deze programma's te kopen kunnen op twee manieren aan deze programma's komen:

- 1) Maak een bedrag over van F 32,50 op onderstaand gironummer u ontvangt een schijfje + programma's + handleiding thuis.
- 2) Zend mij een schijfje + een betaalkaart van F 17,50 (ondertekend en ingevuld!) en u ontvangt het schijfje + programma's + handleiding thuis.

Gironummer 2706694 of
Banknummer 41.04.65.321

tav. D.Kruihof
Boeierkade 6
Zoetermeer

Voorbeeld supercat:

WORKD. E/H Ruimte voor 112 entries 7 0

file naam		start	len	prog	vars	blk's	frst
supercat	LINE	1	4158	4158	0	17	7
smallcat	LINE	1	3453	3453	0	14	24
*smallcat	LINE	1	4101	3751	350	17	237
*supercat	LINE	1	5251	5219	32	21	254
progs-file	LINE	100	40026	13309	26717	157	275
(O) (CAT)	LINE	1	5524	5202	322	22	432
datafile	DATA f\$()		4			1	454

0 6 256 1792 0
...frst last: use files : nr

Een zeer goede kant (de enige) van de TAPE-DISC-optie is de mogelijkheid om (via "O") programma's die AUTO-RUNNING zijn van deze optie te ontdoen. Hierdoor is het mogelijk programma's die NOT-MERGEABLE zijn op disc te zetten en ze daarna gewoon als dood programma te laden om ze wat beter te bekijken.

+DE DERDE REDEN is het feit dat de instructies zeer povertjes zijn. Bij het uitproberen van een (overgezette) programma kon 't de normale LOAD-instructie nog gemakkelijk overzetten naar een disc-LOAD. Maar andere weggetjes voor het binnenhalen van programma's werden rustig ingeslagen dus na BASIC-LOADER en SCREEN\$ stond mijn BORDER weer rustig te knippen. Hoewel het programma claimt HF aan te kunnen, zou het wel leuk zijn als ze ze ook oproepen kan van disc. In zo'n geval zouden goede instructies een uitkomst zijn.

Toch wil ik een pluim uitdelen naar het team welke TE in elkaar gedraaid heeft. De DISC-DISC-optie is excellent gewoon, hoe wel het overzetten met slechts een enkele drive wel een gedoe is met het in- en uitschuiven van de disc mbt. de drive. Dan had ik maar een dubbele drive moeten hebben!!!!

Maar nu de diepere gronden van TE. Op het moment dat ik met de TAPE-DISC-optie aan het rotzooien was en de knipperende BORDER op mijn scherm getoverd had ben ik dus gaan zoeken naar wat het programma gedaan had. De instructies boden totaal geen uitkomst dus was het tijd voor mijn "oude" SEIKOSHA GP50S en het MONITOR-programma van PICTURESQUE (16K-versie).

De CAT was het interessantste gedeelte. In plaats van de drie onderdelen (BASIC-SCREEN\$-HF) stonden er vijf! Snel nagaand was de HF gesplitst in twee delen, maar dan was er nog een deel teveel op disc gezet. Dus je neemt de eerste BASIC-LOADER en kijkt wat er veranderd is.

Wat ik zag was niet te beschrijven: twee regeltjes BASIC. De eerste begon met een REM-STATEMENT waarna een zwart balk zich enige regels in stand hield om te eindigen met knipperend "?K". In deze regel was dus een stuk CODE opgeslagen.

De tweede regel was interessanter.

CLEAR <getal>: RANDOMIZE USR 23760.

Dus bevond zich inderdaad in de eerste regel de CODE. Dit bevestigde alleen mijn vermoedens dus.

Mijn MONITOR-programma werd opgestart. Er kwamen verrassende zaken naar voren, na veel gepuzzel. De eerste tien BYTES verplaatsten de rest van de CODE naar lokatie 65280, en iets verderop ging de CODE verder.

Het volgende kreeg ik onder ogen :

```

5CDD LD HL,(5C53) ; HL:= begin BASIC-programma
5CD3 LD BC,0017 ; BC:= 23
5CD6 ADD HL,BC ; tel BC bij HL op
5CD7 LD DE,FF00 ; DE:= 65280
5CDA LD BC,007F ; BC:= 127
5CDD LDIR ; verplaats wat volgt naar (DE)
5CDF JP FF1A ; spring erachteraan
FF00 5CE2 LD A,48 ; A:= CODE "O"
FF02 5CE4 LD (FF7B),A ; Zet deze waarde als laatste in naam
FF05 5CE7 LD A,AF ; A:= CODE "CODE "
FF07 5CE9 LD (FF7D),A ; Zet deze achter LOAD-instructie
FF0A 5CEC POP HL ; ?
FF0B 5CED LD (FF62),HL ; zet momentane waarde HL weg op FF62H
FF0E 5CF0 LD DE,FF46 ; DE:=65350
FF11 5CF3 LD HL,(5C3D) ; HL:=(ERR_SP)
FF14 5CF6 LD (HL),E ; ) Daar waar (ERR_SP) naar wijst komt

```


FF15	5CF7	INC	HL	;) de waarde van DE te staan. Igv een
FF16	5CF8	LD	(HL),D	;) ERROR springt alles naar FF46
FF17	5CF9	JP	FF2E	;)
FF1A	5CFC	LD	HL,1238	;) Een stuk wat de routine kan ge-
FF1D	5CFF	LD	DE,FF7F	;) bruiken uit S-ROM wordt opgehaald.
FF20	5D02	LD	BC,004F	;) Dit is niet een komplette routine,
FF23	5D05	LDIR		;) een RETURN komt er achter
FF25	5D07	LD	A,C9	; A:= RETURN-NMEMONIC
FF27	5D09	LD	(DE),A	; A wordt achter ROM-CODE gezet
FF28	5D0A	LD	HL,F883	; HL:=64816
FF2B	5D0D	CALL	FF7F	; Roep ROM-routinetje aan
FF2E	5D10	CALL	16B0	; Minimaliseer EDIT-gebied (CLEAR)
FF31	5D13	LD	BC,0017	; BC:=23
FF34	5D16	LD	HL,(5C59)	; HL:=adres cursor-lijn
FF37	5D19	INC	HL	;)
FF38	5D1A	PUSH	BC	;)
FF39	5D1B	CALL	1655	; ROM- "MAKE ROOM" voor executie
FF3C	5D1E	POP	BC	;)
FF3D	5D1F	EX	DE,HL	;) Zet het BASIC-gedeelte op juiste
FF3E	5D20	LD	HL,FF68	;) plaats in geheugen
FF41	5D23	LDIR		;)
FF43	5D25	JP	12CF	;)
FF46	5D28	JP	FF56	?
FF49	5D2A	LD	DE,(FF64)	?
FF4D	5D2F	LD	HL,5CB6	?
FF50	5D32	LD	BC,(FF86)	?
FF54	5D36	LDIR		?
FF56	5D38	LD	HL,1303	?
FF59	5D3B	PUSH	HL	?
FF5A	5D3C	LD	HL,1B76	?
FF5D	5D3F	PUSH	HL	?
FF5E	5D40	LD	HL,(FF62)	?
FF61	5D43	JP	HL	?
FF62	5D44	HALT		?
FF63	5D45	DEC	DE	?
FF64	5D46	OR	(HL)	?
FF65	5D47	LD	E,H	?
FF66	5D,8	DJNZ	FF78	?
FF68	5D4A	DEFM	LOAD	## FF74 5D56 DEFM Y
FF69	5D4B	DEFM	*	## FF75 5D57 DEFM H
FF6A	5D4C	DEFM	"	## FF76 5D58 DEFM U
FF6B	5D4D	DEFM	m	## FF77 5D59 DEFM N
FF6C	5D4E	DEFM	"	## FF78 5D5A DEFM T
FF6D	5D4F	DEFM	;	## FF79 5D5B DEFM E
FF6E	5D50	DEFM	SGN	## FF7A 5D5C DEFM R
FF6F	5D51	DEFM	PI	## FF7B 5D5D DEFM O
FF70	5D52	DEFM	;	## FF7C 5D5E DEFM "
FF71	5D53	DEFM	"	## FF7D 5D5F DEFM <SPATIE>
FF72	5D54	DEFM	S	## FF7E 5D60 DEFM <ENTER>
FF73	5D55	DEFM	P	## FF7F 5D61 NOP

Wat alles precies doet weet ik nog niet. Een paar vreemde zaken zijn me echter opgevallen:

1. De aanwezigheid van de BASIC-regel in de CODE.
2. Wat er voor deze CODE staat is volslagen niets. Het programma echter verandert nog wat in dat stuk. Maar wat moet ik nog uitvinden, en het zal heel wat moeite kosten.

Er zijn twee entry-punten in deze routine: op FF1A en FF00. De eerste entry is voor als er een BASIC-routine binnengehaald moet worden, de tweede als dit een CODE-programma is.

je ten tijde van dezelfde handelingen koffie kunnen gaan drinken bij de burens.

Het verkleinde scherm is opgeborgen in bytes 51001 t/m 52536.

De routines heb ik laten beginnen op 50000; er is nog ruimte over om desnoods een heel scherm boven het geheel op te slaan. Voor mij is dat ook heel belangrijk want in een ander programma van mij moet ik de gelegenheid hebben hele schermen op te slaan. Misschien heeft U ook van zulke programma's.

Het programma.

U tikt Listing 1 in en SAVET het onder een eigen naam naar disc, laat het programma wel automatisch starten op regel 9999. Indien U klaar bent met de eerste listing tikt U de HEXALADER in (listing 2). U RUNT deze en geeft de regels uit listing 3 in als INPUT. Bij foutieve INPUT meldt het programma dat en U krijgt nog een kans. De CODE SAVET zichzelf naar disc.

Listing 1 (Hoofdprogramma).

```
1 GOSUB 1000 : GOSUB 1000
2 GOSUB 1000 : GOSUB 1000
3 SAVE *1;"KLEINER" SCREEN$
4 GOTO 4
1000 SAVE *1;"KLEINER" SCREEN$ : CLS : CAT 1
1010 INPUT "WELK SCHERM ? " : a$
1020 LOAD *1;a$ SCREEN$
1030 RANDOMIZE USR 50000
1040 LOAD *1;"KLEINER" SCREEN$
1050 RANDOMIZE USR 50175
1060 READ a1,a2,b1,b2,c1,c2
1070 POKE 50182,a1 : POKE 50183,a2
1080 POKE 50188,b1 : POKE 50189,b2
1090 POKE 50194,c1 : POKE 50195,c2
1100 RETURN
2000 DATA 16,64,144,64,16,72
2001 DATA 128,72,0,80,128,80
2002 DATA 144,72,16,80,144,80
2003 DATA 0,64,128,64,0,72
9999 CLEAR 49999 : LOAD *1;"MC" CODE
```

Listing 2

```
1 LET a=10: LET b=11: LET c=12 LET d=13: LET e=14: LET f=15
2 CLEAR 49999
3 FOR z=50000 TO 50240 STEP 16
4 LET tot=0
5 PRINT z;" ";
6 INPUT b$: IF LEN b$ <> 36 THEN GOTO 6
10 FOR y=0 TO 15
11 LET p=16* VAL b$(1)+ VAL b$(2)
12 LET tot=tot+p : POKE (z+y),p
13 LET b#=b$(3 TO ) : NEXT y
15 LET check=0: LET b#=b#+
16 FOR y=1 TO 4
17 LET check=16*check+ VAL b$(1): LET b#=b$(2 TO )
18 NEXT y : IF check <> tot THEN BEEP 1,1: GO TO 6
19 PRINT check
30 NEXT z
50 SAVE *1;"MC" CODE 50000,256
```


- * Wie kan A.L. meyer helpen met het opzetten van wiskundige en goniometrische programma's ?
Adres : Meidoornstraat 13 , 2371 VC , Roelofarendsveen
- * Wie kan Onno Witkop helpen ? Listing met BETA BASIC gaat soms vreemd bij hemals de printer staat afgesteld met 'ORND32' en list format 2; lange regels worden soms wel en soms niet vanaf het begin geprint . Adres : Rembrandtlaan 36 , 7545 ZH Enschede .
- * Alexander Sramek lukt het niet files van FINANCE MANAGER te printen . Wie helpt hem daarbij ? Adres : Trompenbergweg 2 , 1217 BE , Hilversum .
- * Wie kan J.H. Buisman helpen : de printer-aanpassingen van AACKO-GROOTBOEK , VU-FILE en VU-CALC werken niet . Adres : Vlietstraat 35 , 4254 AD , Sleeuwijk .
- * Gezocht : programmas om elektrotechnische problemen op te lossen . Reacties aan P.Vermaas , Nachtegaallaan 20 , 3362 NL Glijedrecht .
- * Wie kan Jaap vn Doorn helpen met het overzetten d.m.v. save van zelfgemaakte programmas in HISOFT PASCAL .Adres : St. Janstraat 3 , 4901 LR , Oosterhout .
- * Gezocht : hulp voor het maken van screendumps in machine -code Hennie van Vliet , van Ostadestraat 315 III , 1074 VV A'dam .
- * Gezocht in telefoondistrict 030 : DISCOVERY-gebruiker met modem . Adres : Rudie Aalders , Furkabaan 625 , 3524 ZE , Utrecht .
- * Te koop aangeboden : Opus Discovery 1 , 10 discs met o.a. Tasword 2 (Nederlandse versie) , Trans Express , Beta Basic 1.9 , Aackocalc , een auto-onkostenprogramma , een databank en 22 spelletjes . Elke schijf is voorzien van een re-organisatie-programma en het laden van elk programma is menu-gestuurd . Bijgeleverd word een Centronics kabel en een cassette waarin de discs opgeborgen zijn . Ook bij de prijs inbegrepen is een programmeerbare joystick interface (incl. software) . Prijs : Hfl 750,- . Tel. intl. H. Kruse 02152 - 56556 .
- * Te koop aangeboden :Spectrum 48K met DK-Tronics toetsenbord , Opus Discovery 1 en de nodige kabels .Veel serieuze software , boeken en tijdschriften . Prijs : Hfl. 1500,- .Tel. intl. 020 - 120923 (tussen 18.00 en 1900 uur) .
- * Te koop : TASWORD III (nederlandse versie) op 3.5" , Bij minimale belangstelling van 25 personen prijs : Hfl. 75,- . Adres : Rob Macare , Gaesbeekstr. 77 , 3081 NE Rotterdam .
- * Gevraagd : de oscilloscop uit het blad HOBBIT (7/8/'84) . Een foto van de print of de print zelf zou ook welkom zijn . K. Zondervan , Smaragd 8 , 2651 RW , Berkel-Rodenrijs
- * Te koop : speciale doosjes voor het verzenden van discettes , Hfl. 3,10 per stuk bij afname van 10 stuks . Als er in totaal 200 of meer besteld worden bij onze voorzitter , zullen ze nog goedkoper uitvallen .!! U kunt ze ook zelf bestellen : Fa. Pressel , B.J. Blomstraat 1 , 2225 HL Katwijk .
Tel. 01718 - 73232 .

Voorts is het aantal files in een kolom teruggebracht van 22 naar 21. Dit komt door een SPECTRUM-bug. Ik ging ervan uit dat bij de opdracht "PRINT #0;" slechts de 22-ste en 23-ste regel van het scherm gebruikt zouden worden. Niets is minder waar. Ook regel 21 wordt schoongeveegd. We moeten daarom TASWORD 2.2 op drie plaatsen verbeteren :

REGEL 5: in de definities van de functies q en r moet 22 vervangen worden door 21.

REGEL 1019: hierin staat IF PEEK VAL"23296"=VAL"65". Deze 65 moet vervangen worden door 62.

OVER VERSIE 2.2.

Er was eerst sprake van een versie 2.1, degene die die versie aangevraagd hebben ontvingen echter de versie 2.2! De nieuwe versie was compacter dan de vorige, sneller door beter BASIC (en het feit dat enkele subroutines naar voren geplaatst waren) en WORD-COUNT was geïmplementeerd.

Karakteristiek aan TASWORD 2.2 was echter zijn neefje: een BASIC-programma genaamd TWHULP. Dit neefje is noodzakelijkerwijze erbij gekomen omdat anders ons TASWORD niet meer in zijn BASIC-huisje paste. Omdat de DISCOVERY informatie betreffende zijn annalen kwijt moet, kon TASWORD niet veel meer groeien. Dan maar een neefje maken !

OVER VERSIE 2.3 (DE NABIJE TOEKOMST).

Wat U nu leest is verwerkt met de allernieuwste versie van TASWORD, de versie 2.3. Met deze versie is de lengte van TASWORD weer iets groter geworden helaas! We zitten nog niet tegen de limiet maar ik denk dat bij de volgende versie van TASWORD (2.4) zijn neefje groter gegroeid is.

TASWORD 2.3 wordt voorlopig niet vrijgegeven. Ze stikt op dit moment van de copyright en ik wil eerst bepaalde zaken goed geregeld hebben voordat ze wordt vrijgegeven.

Ook moet deze versie van TASWORD eerst grondig getest worden want we spelen met deze versie op de rand van het kunnen van TASWORD (wat dit moment betreft). Ik wil niet achteraf weer een paar fouten eruit moeten halen zoals bij de vorige versies. Wel weet ik dat ze op een speciale manier straks gedistribueerd moet

den.

Wat kan deze nieuwe versie dan meer?

Er zijn veel veranderingen aangebracht in deze nieuwe versie.

Een belangrijke verandering is dat bij het uitprinten van een textfile nu gedacht wordt aan paginering. Paginanummers met HEADERS of zonder behoren ook tot de mogelijkheden.

Een tweede belangrijke verandering is dat WORD-COUNT automatisch gegeven wordt. Dit zorgt wel voor een kleine vertraging bij het hoofd-(STOP-)menu maar dat moet maar op de koop toe genomen worden.

De derde verbetering heet FLEXIBEL.

FLEXIBEL stelt je in staat je TASWORD-files in een compactere vorm om discette op te slaan en na eenmaal ingelezen te hebben weer netjes te laten groeien. Dit levert gemiddeld een besparing op van 20%, dus bij 100K aan TASWORD-files scheelt dat 20K!

Omdat veel van mijn TASWORD-files BASIC- of ASSEMBLY-listingen bevatten haal ik wel een gemiddelde besparing van 35%. Mijn record-besparing is op dit moment 68%, dus is dit mooi meegenomen op de lange duur.

Ook is er een speciale TASWORD-versie geschreven voor degene die in bezit zijn van een SMITH-CORONA FASTEXT 80-printer. Deze

versie heeft namelijk een achste menu-optie meegekregen die een paar zaken met de printer regelt buiten TASWORD zelf om. In de toekomst zullen ook handleidingen geschreven worden voor andere printers, maar mij ontbreekt daarover nu alle informatie.

Nog steeds is de versie 2.2 bij mij te bestellen. Maak dan #
fl 17.50 over op mijn GIRO-rekening en binnen twee weken #
wordt U uw versie per discette toegestuurd. #
GIRO : 3846279 tnv R.O. Aalders - Furkabaan 625 - Utrecht #
onder vermelding van TASWORD 2.1 of TASWORD 2.2 #
#####

STANDAARDEN.

Bij het lezen van de vorige DUC ben ik geschrokken. Dick had het artikel van Benno Baksteen in het blad opgenomen, iets waarvoor ik hem nog wou waarschuwen maar vergeten was. Ik had liever een aangepaste versie van dat artikel gezien.

Het gevaar van het artikel van Menno was dat hij specifiek zijn situatie besprak. Ik had het verstandiger gevonden dat hij zijn artikel zo algemeen mogelijk gehouden had zodat iedereen makkelijk zijn eigen aanpassingen had kunnen aanbrengen. Het artikel had een wegwijzer moeten zijn voor allen die een printer aan de dierbare DISCOVERY hebben hangen.

Maar goed, het kwaad was al geschied en ik kon mezelf alleen verwijten dat het geplaatst was. Ik kan alleen proberen de schade wat te beperken in dit artikel.

Ik had een paar weken voordat de tweede DUC uitkwam het artikel van Benno al op discette van Dick ontvangen. Ik kon het echter niet goed door de printer krijgen want Benno had zijn grafische tekens andere functies meegegeven dan ik. Dus mijn printer gaf een vreemde mengeling van allerlei schriftsoorten! Benno liet in zijn TASWORD-file ons verwerkers duidelijk voelen wat de mogelijkheden van zijn printer waren. Dat moet dus niet de bedoeling zijn van het opsturen van artikelen.

Ik stel een paar standaarden voor. In artikelen die naar ons opgestuurd worden mogen dan ook alleen deze standaarden gebruikt worden zodat uniformiteit van de artikelen gegarandeerd blijft.

gr 1 : spatie + begin vergrote afdruk
gr ^1 : einde vergroot afdrukken + spatie
gr 2 : spatie + begin ELITE-schrift
gr ^2 : spatie + begin PICA-schrift (normaal)
gr 3 : spatie + begin onderstreping
gr ^3 : einde onderstreping + spatie
gr 4 : spatie + instelling regelafstand op 18/72 inch (dit komt neer op de schrijfmachine 1.5 regel)
gr ^4 : spatie + instellen op 1/8 inch regelafstand
gr ^5 : spatie + instellen op 1/6 inch regelafstand

U houdt nog zeven mogelijkheden over voor eigen printerstellingen, dat moet tenminste goede mogelijkheden geven. Indien een bepaald iets niet op uw Printer mogelijk is (kan gebeuren), dan implementeerd U alleen de spatie.

NOG EEN LAATSTE OPMERKING.

Tasword 2.2 is complex. Ze gaat geheel van andere zaken uit dan het oude Tasword. Het is een kwestie van wennen. Zelfs ik ga nogal eens in de fout.

Hoezeer het ook wennen is, je zult verder moeten. Indien al bestelde copien in de hoek verdwijnen dan heeft het geen zin om door te gaan met verbeteringen aan te brengen in TASWORD.

Naar alle waarschijnlijkheid wordt TASWORD 2.3 op de komende DISCOVERY GEBRUIKERS DAG getoond, maar nog niet vrijgegeven he-

[illegible]

Aangezien het goedkoopste modem het VTX 5000 modem is, zal de werkgroep het meeste met dit modem werken, daar wij hiervan het meeste weten.

De werkgroep heeft tot taak iedereen te helpen met het Prism VTX 5000 modem en communicatie algemeen. Wie daarmee helpen wil is van harte welkom !

Maar goed, we zouden het over het VTX 5000 modem gaan hebben. Eerst zal ik mezelf corrigeren over de ontbrekende escape functie in het standaard ROM programma. Het modem bezit wel een escape functie, nl. GRAPH L. Hieronder de meest voorkomende escape functies:

```
esc H = knippen
esc I = stil
esc M = dubbele hoogte
esc L = normale hoogte
esc X = verbergen
esc Y = graphics aaneengesloten
esc Z = graphics gescheiden
esc J = nieuwe achtergrond
```

tekst KLEUR graphics

A	ROOD	Q
B	GROEN	R
C	GEEL	S
D	BLAUW	T
E	MAGENTA	U
F	CYAAAN	V
G	WIT	W

17

Je ontvangt zsm. de kopieën in de brievenbus.

Het VTX modem verbergt nog zeer veel geheimen, mocht er iemand zijn die er een berg uit heeft, even met mij in kontakt willen treden ?

De snelheid waarop het VTX modem werkt is 1200/75 baud. Als je het modem wel eens opengemaakt heb zie je op het printje rechts tussen een paar IC's in de getallen 75,150,300,600,800 en 1200 staan. Denk nou niet dat je hiermee de snelheid van het modem kunt veranderen ! Soldeer hier als-je-blijft niet aan, je blaast zo je modem op... De USART, het grote IC linksboven op hetzelfde printje, de RS 232 interface, crasht zodra het iets anders als 1200 of 75 baut tegenkomt. Ook het modem IC zelf, de TCM 3101, kan geen andere snelheden aan als 1200 of 75 baut.

Volgens de geruchten moet het toch mogelijk zijn het VTX 5000 modem op 300 baut te laten werken, ja zelfs met auto-answer faciliteit ! Mocht het ooit zover komen dan zal ik jullie uitvoerig inlichten hoe het ombouwen geschiedt.

Momenteel zijn wij bezig het standaard ROM programma dusdanig te veranderen dat de Spectrum ook nog wat mag doen als computer. Namelijk wat meer beelden op te slaan in het geheugen en dit als een "bank" weg te SAVEN op disk. Zijn hiervoor nog enige suggesties ? Laat het mij ook dan even weten.

Er zijn plannen om in Rotterdam een databank te starten met een Spectrum en een Discovery (met 5 1/4 ~ drive natuurlijk). Hiervoor moet wel een programma komen compleet met telesoftware, ID kode, opslaan van zo'n 800 pagina's en wie wanneer welke pagina ge-edit heeft. Wie denkt dat hij zo'n programma kan schrijven in MC-Code en iets verdienen wil kan een demo opsturen of in kontakt treden met mij.

Het wil wel eens gebeuren dat het modem niet de goede karakters doorzendt, de ASCII code staat ernaast. Hiervoor is een simpel POKEje in regel 20 nodig om dit te verhelpen. POKE 23611,204.

Starten van het modem vanuit een Basic programma is heel eenvoudig en gaat foutloos; OUT 255,21. Let niet op het vreemde scherm dat je gelijk ziet. Dit verdwijnt en daar is het vertrouwde Micronet 800 beeldje weer. Druk op een toets en ja hoor, daar is het hoofdmenu.

Alle reacties zijn natuurlijk van harte welkom, ik zal ze zo veel mogelijk in de DUC-bladen opnemen zodat iedereen er wat aan heeft.

Rob Macare
Gaesbeekstraat 77b
3081 NE Rotterdam
010-862184 19:00-23:00 uur

BUITENLAND

Ja, ook in het buitenland zijn we druk bezig bekend te worden. Ik heb al diverse brieven uit Engeland gehad. Korrespondentie met België, Spanje, Ierland, Schotland, Italië en zelfs Zimbabwe loopt. Het is echt overweldigend, al die brieven. Soms tot diep in de nacht zitten tikken, printen, vouwen en plakken om hun vragen, programma's hints en tips te bekijken en te beantwoorden

Maar ja, dat hoort erbij. Momenteel ben ik bezig om alle info die ik uit het buitenland toegestuurd krijg, te verwerken, samenvatten en weer in te tikken zodat jullie ook de tips die ik krijg kunnen gebruiken.

BINNENLAND

Wat er in Nederland gebeurd is ook onvolstelbaar ! Dick Kruithof stapt op, importeurs zijn doodstil, maar het ledenaantal is weer gestegen. Dus we gaan met volle moed door om er een nog dikkere DUC van te maken. Dat wil zeggen, niet vol met vragen en antwoorden. Nee, alle vragen kunnen jullie nu aan mij stellen tussen zeven en elf uur 's avonds. Bel je voor zevenen, dan ben ik nog niet thuis en na elfen wil ik ook even wat nachtrust houden. Ja, anders kan ik geen antwoorden verzinnen voor jullie problemen.

Rob Macare
Gaesbeekstraat 77b
3081 NE Rotterdam
010 - 4862184 19:00-23:00 uur

REACTIES OP DUC 2

In deze rubriek zult u ingezonden reacties aantreffen n.a.v. het vorige nummer van DUC. Het zijn meestal aanvullingen c.q. correcties op stellingen, maar ook kritische kanttekeningen zijn welkom. Niet in de zin van "dat wist ik al, interessant, ik kan dat wel beter"; wel in de zin van opbouwende kritiek waar wij als redactie iets mee kunnen. (Als we er niets mee kunnen, gaat het toch in de prullenmand, en heb je voor niets geschreven).

Enfijn, de reacties, dus.

* "K" en "S"-channels kunnen niet ge-opend en gesloten worden. Het zijn interne kanalen. Gebeurt dit terwijl de DISCOVERY-ROM bezig is dan geeft deze de opdracht door aan de SPECTROM-ROM. Deze kan er niets mee beginnen en er volgt weer een terugkeer naar de DISCOVERY-ROM. Het is zelfs zo: de SPECTROM-ROM kent de foutmelding "STREAM ALREADY OPEN" niet, het is een DISCOVERY-melding.

* De DISCOVERY kent geen systeembatiabelen, anders zou ze SPECTROM-geheugen in beslag nemen. Het ROM werkt totaal anders. Probeer maar eens wat uit:

CLEAR 24000

LOAD *1;"file naam".

Mooi dat de tweede regel niet geaccepteerd wordt. Het ROM heeft vooraf de evaluatie (en opzetten werkruimte) geheugen nodig en dat is er niet. Ook de STACK groeit nogal bij de uitvoering van een DISCOVERY instructie:

RANDOMIZE USR 0

CLEAR 24000: LOAD *1;"file naam"

en weer gaat het mis, hoewel nu op een ander punt. (De DISCOVERY kan nu zijn channel-info niet kwijt. Spijtig, maar waar).

De systeemvariabelen zijn (soms) gebruikersvriendelijk, ze bewaren in het geval van I1 bepaalde DEFAULT waarden (zoals met welke disc er gewerkt wordt, welke netgebruiker, etc.). Wij hebben die dus niet nodig.

- * BETABASIC 1.8 heeft zijn keywoorden grafische codes gegeven : Deze worden door de meeste printerinterfaces weggelaten (genegeerd) . Het enige wat je te doen staat is je eigen LLIST-routine schrijven en gebruiken . Voor de handleiding van BETABASIC neem je contact op met FILOSOFT in Groningen .
- * Split (<>) behoort te werken in BETABASIC . Als bij jou deze functie niet werkt , ligt het waarschijnlijk aan jouw versie . Indien het een originele versie is , neem dan contact op met INTERMEDIARY TRADE in AMSTERDAM .(anders met degene die het voor je heeft overgezet !!!)
- * Voor het schoonmaken van je connectoren kun je beter GEEN SPIRITUS gebruiken !!! Het is namelijk slecht voor je print .
- * Een tip tegen oververhitting :sla het plaatje op de plaats van de tweede drive weg (en weg is je garantie !)
- bij voldoende licht en goede ogen zie je nu de aluminium koelplaat .Die druk je los .
-Klaar !!

IC 6116, en nog meer....

Alvorens te beginnen met het eigenlijke onderwerp , eerst nog wat algemene informatie .

Dit is foutmelding #47 (71 dec) en word verkregen door RST 8 met een DEFB 47 erachter . Deze waarden kun je in RAM POKEn , maar de SPECTRUM-ROM bevat deze twee waarden al , namelijk op adressen 10134 en 10135 (decimaal) . Met RANDOMIZE USR 10134 voer je dus een RST 8 en een DEFB 47 uit , en krijg je bovenstaande 'foutmelding'.

GOSUB R(3) ,
waarbij R() de aanvangs-regelnummers van de subroutines bevat,
en dus aan het begin van het programma ge-initialiseerd moet
worden . Het voordeel is dat de subroutines naar believen
gewijzigd kunnen worden , en als er niet genoeg regels
beschikbaar zijn om een bepaalde subroutine uit te breiden ,
kunnen andere subroutines verplaatst worden , zodat er plaats
vrij komt voor de langere subroutine .

Een ander (veel belangrijker) voordeel is, dat iemand die een programma heeft gekocht bestaande uit subroutines, en niet weet op welke regels deze beginnen, maar wel wat elke subroutine doet, gebruik kan maken van een (meegeleverde)

string van regelnummers , en alle GOSUBs via deze string kan laten lopen . Als er later een nieuwe versie van dit (subroutine) programma uitkomt , hoeft hij niet al zijn programmas opnieuw te schrijven , omdat de (bijgaande) string van regelnummers aangepast is aan de nieuwe versie .

In BASIC is aan zo'n string eigenlijk weinig behoefte omdat er meestal wel genoeg regelnummers zijn om subroutines uit te breiden , en er toch geen subroutine-programmas zijn (hoewel , kijk maar eens naar BETABASIC) , maar met machinetaal ligt dat anders . Alle routines liggen aaneengesloten in het geheugen , en als er een routine gewijzigd moet worden , schuiven alle navolgende routines mee , met als gevolg dat de (absolute) sprong-instructies mee moeten veranderen . Als de start-adressen (of een deel ervan) van deze routines in tabellen opgeslagen zijn , hoeven alleen deze tabellen veranderd te worden , op voorwaarde dat elke aanroep van deze subroutines via deze tabellen loopt . En dit is nu precies wat er in de OPUS-ROM gebeurt .

Er zijn in totaal 13 tabellen , genummerd #00 tot #18 , waarvan er drie (#10 , #12 , #14) vermeld staan in section 4 . (Deze bevatten start-adressen van belangrijke subroutines) . Voor het opzoeken van een waarde in een tabel zijn twee dingen nodig ; namelijk het nummer van de tabel en de index in die tabel , die beiden meegegeven moeten worden met de instructie RST 30 (een speciale vorm van CALL #30) . In het B-register moet de index staan , en op het adres direct na de RST 30 moet een byte staan met het nummer van de tabel (meestal mij een assembler via de pseudo-instructie DEFB .) Het opzoeken van de eerste index (index 0) in de negende tabel (tabel #10) gaat dus als volgt :

```
START    LD    B,0
          RST   30
          DEFB  #10
          RET
```

De gezochte informatie staat nu in het HL-registerpaar .

Nu is het zo dat er te veel en te lange tabellen zouden komen indien er rekening gehouden zou moeten worden met alle mogelijke syntaxen (het OPEN #en naar 10 verschillende kanalen , het MOVEn , etc.) , dus is er een mogelijkheid open gelaten om in elk tabel onderscheid te maken tussen verschillende dingen (zoals de 16 foutmeldingen , de 12 commando's en 11 hook-codes) . De eerste byte van elk tabel bevat een bepaald getal die (al dan niet) overeenkomt met het gezochte waarde (fout nummer , ASCII-waarde van het commando , hook-code) gevolgd door twee bytes voor het startadres van de subtabel behorend bij deze waarde . Zo bestaat elk tabel uit een aantal drie-tallen (zoekwaarde (1) en adres (2)) , waarbij het laatste drietal 0(nul) als zoekwaarde heeft (om aan te geven dat het einde van het tabel bereikt is) en het adres wijst naar een tabel met foutmeldingen .

Aangezien er 13 tabellen zijn (met ieder hun eigen sub-tabellen) ligt het voor de hand om aan te nemen dat de startadressen van de tabellen ook in een tabel opgeslagen liggen en dat het getal achter de DEFbyte-instructie de index in deze (hoofd)tabel is .

Dan is het nu tijd om aan te geven wat RST 30 ongeveer doet. Eerst wordt de waarde van de byte na de aanroep)DEFB) opgehaald en in het C-register opgeborgen , dan wordt gekeken naar de laatste twee bytes van de OPUS-ROM (of de eerste twee van de (extra) 2K RAM , maar daarover later meer) , en deze wordt in HL (registerpaar) opgeborgen. Dan wordt C+1 bij HL opgeteld

en staan op de adressen HL-1 en HL het startadres van het C-tabel (van subtabellen) . Vervolgens wordt HL gelijk gemaakt aan dit startadres en wordt de zoekwaarde in de tabel telkens vergeleken met het A-register totdat de zoekwaarde gelijk aan A of gelijk aan 0 is . Bij een succesvolle zoekpoging (via A) of een niet-succesvolle (via 0) wordt HL gelijk gemaakt aan de twee waarden die direkt achter de zoekwaarde staan (deze waarden vormen het startadres van het subtabel) , zodat HL nu eindelijk naar de gezochte subtabel wijst. Tenslotte wordt B+1 bij HL opgeteld , en HL gelijk gemaakt aan de adressen HL-1 en HL , dus bevat dan HL het startadres van de gezochte routine .

De reden waarom aan A geen waarde hoeft te worden toegekend in het voorbeeld is , dat tabel #10 als eerste zoekwaarde het getal NUL bevat , en er dus geen onderscheid gemaakt wordt tussen waarden in het A-register (dit geldt ook voor de tabellen #12 en #14) .

Indien B (of C) 255 bevat wordt teruggekeerd uit de RST 30 subroutine vlak voor het moment dat B+1 (of C+1) bij HL zou worden opgeteld . Dit heeft als doel dat het startadres van het subtabel (B=255) of de hoofdtabel (C=255) in HL gevonden kan worden , in plaats van de waarde in de subtabel .

Na dit ingewikkelde verhaal een voorbeeldje : we zoeken in de negende tabel (tabel #10) de eerste index (index #00) , zie voorbeeld boven .

(N.B: de adressen die in dit voorbeeld gebruikt worden , zijn adressen zoals ze in versie 1.2 voorkomen , en kunnen dus voor andere versies verschillen .) Eerst word de waarde #0 in C gezet . Op adres #1FFE staat #74 en op adres #1FFF staat #17, dus HL word #1774 . Op adres #1774 start (blijkbaar) de hoofdtabel . C+1 wordt bij HL opgeteld , $HL=1774+10+1=1785$. Op #1785 staat #71 , daarom wordt HL nu #1771 , het eerste adres van tabel #10 . Op dit moment moeten we gaan zoeken naar NUL , of een waarde die gelijk is aan A , maar aangezien de eerste waarde al NUL is , wordt HL gelijk gemaakt aan de waarden op adressen 1772 en 1773 . Dit is 1774 , dus de feitelijke tabel #10 (de enige subtabel) begint er direct na . We tellen B+1 op bij HL , dus $HL=1774+0+1=1775$. Op adres 1775 staat #03 , op adres 1774 staat #CC , dus tenslotte wordt HL #03CC , het startadres dat we zochten . Uit de informatie uit section 4 van de manual blijkt dat dit het startadres van de routine CALCHN is .

Zoals gezegd zijn er 13 tabellen , waarvan er drie vermeld staan in section 4 . Wat staat er nu in de andere tabellen ?

In tabel #00 staan de startadressen voor de hook-codes . Tabel #02 bevat die voor de commando's . In tabel #04 staan de adressen voor alle channels ("m" , "#" , "CODE" , etc.) en in tabel #06 die voor de channels "m" en "j" . Tabel #0A bevat informatie over de drives 1 t/m 3 en 5 (!) en tabel #0C de startadressen voor de ASCII-waarden die afgedrukt moeten worden bij een foutmelding . Uit tabel #04 blijkt dat er een channel " " bestaat , die precies gelijk is aan channel "m" (probeer maar eens CAT " ";1) en een channel "LOAD" , wat (na uitproberen) "CAT" voorsteld . ('CAT' is trouwens niet vermeld , en 'LOAD' is het keyword , wat een beetje moeilijk in te typen is , tussen twee aanhalingstekens .)

Het opzoeken van de ASCII-waarden van een foutmelding gaat als volgt : START LD A,nummer van de foutmelding

```
LD B,255
RST 30
DEFB #0C
RET
```


In tabel #0C wordt dan en subtabel gezocht, behorende bij A. en omdat B 255 is, wordt van de RST-30 teruggagekeerd met in HL het startadres van deze subtabel. Hierin staan de ASCII-waarden van de letters die afgedrukt moeten worden bij de foutmelding waarvan de waarde in het A-register opgeslagen is. Het laatste af te drukken karakter heeft bit 7 geSET (er is 128 bij de ASCII-waarde opgeteld), om het einde van de string aan te geven.

Na deze informatie dan nu het interessante werk, maar om de voorbeeldprogrammas uit te kunnen voeren is het wel nodig om eerst een IC 6116 (statisch RAMmetje, zie DUC #2) aanschafft te hebben, en deze in de disc-drive te plaatsen. Het kopen van de IC moet niet zo moeilijk zijn. Er schijnen echter twee versies van verkrijgbaar te zijn, een zogenaamde CMOS en een MMOS. De een (CMOS, geloof ik) kost tussen de 7.50 en 10.00 gulden, de ander is ongeveer 10 gulden duurder. Ik heb zelf de goedkopere genomen, en die werkt prima. Na de aanschaf komt de plaatsing. Schakel hiervoor de disc-drive uit met de schakelaar achterop, en verwijder het toetsenbord en alle andere randapparatuur. Draai de drive op zijn rug. Draai de kruiskopschroef op elk hoekpunt los, doe hetzelfde met de schroef achterop, onder het woordje GREAT. Leg de 5 schroeven ergens veilig neer. Nu moet het omhulsel los van de onderkant zitten. Schuif de omhulsel naar achteren (weg van de plaats waar het toetsenbord hoort) als een luciferdoosje. Pas op voor de grote kruiskopschroef en de connectors (buig het omhulsel desnoods iets uit). Als het omhulsel verwijderd is, draai dan de drive weer om, zodat je er van bovenaf in kunt kijken. Op de bodem van de drive is nog een vrij voetje voor het IC 6116 zichtbaar. Houdt nu het IC zo, dat de halve-maan vormige uitsparinkje naar drive 1 wijst, net als het IC dat reeds aanwezig is, meer naar de kant van het toetsenbord (de letters van de beide IC's moeten dan dezelfde kant op te lezen zijn). Druk nu het IC 6116 (met de pinnetjes naar beneden) zo recht mogelijk in het voetje. Dit gaat misschien wat moeilijk, maar met een paar keer voorzichtig proberen moet het wel lukken. Kijk of tussen het IC en het voetje nog ongeveer 1 millimeter over is, druk hem anders nog dieper. Als alles er goed uitziet schuif je het omhulsel weer terug, draai de schroeven vast, zet het toetsenbord er weer aan, en (last but not least) schakel je de drive weer aan.

De drive kan naspeuren dat het RAMmetje aanwezig is, en de schaduw-ROM reageert daarop door de hoofdtabel in het RAMmetje te kopiëren. Als er nu een RST 30 instructie uitgevoerd wordt, worden niet de laatste twee bytes van de ROM in het HL gezet, maar de eerste twee van het RAMmetje. HL wijst daardoor naar het tabelletje in de 2K RAM, die (bij mijn versie 1.2) begint op adres #2004, dus de 5e byte in RAM. Deze tabel is gelijk aan die in ROM, met een uitzondering: tijdens de initialisatie is de verwijzing in de hoofdtabel naar tabel #0A gewijzigd in een verwijzing naar een (tweede) tabel in RAM, die meegekopieerd is. Hierin staan 4 verwijzers naar subtabellen (voor elk drive-nummer een) die tevens in RAM gezet zijn. Deze subtabellen zijn achter volkomen gelijk aan die in ROM. Tabel #0A bevat informatie over de discs 1 t/m 3 en 5, dus kan relatief eenvoudig gewijzigd worden, maar daarover later meer.

Ik wil eerst laten zien hoe de foutmeldingen van de OPUS in het Nederlands vertaald kunnen worden. Dit kan door tabel #0C te veranderen, en de startadressen in RAM te laten wijzen, en daar de (ASCII-waarden van de) foutmeldingen neer te zetten.

Hiervoor is het nodig om een kopie van de 8K ROM + 2K RAM in (de 48K) RAM te hebben. SAVE daartoe de eerste 10K op disc (niet op tape), met SAVE *1;"10K "CODE 0,10240 ;laad het daarna weer in op adres 32768 met CLEAR 32767:LOAD *1;"10K"CODE 32768.

We beginnen met de eerste twee regels van het programma, waarin we een konstante en twee variabelen van een startwaarde voorzien.

```
10 LET ramstart = 8*1024
20 LET tabel = ramstart + 96
30 LET vrij = ramstart + 256
```

Tabel wijst naar de eerste vrije plaats in RAM waar we informatie kunnen toevoegen. De gekopieerde tabellen nemen 92 bytes in beslag en beginnen op het 5e adres in RAM, dus de totale ruimte is 96 bytes. Ik wil de eerste 256 bytes in RAM gebruiken voor tabellen, de rest voor andere informatie (hier: ASCII-waarden voor de foutmeldingen).

We bepalen eerst de startadres van tabel #0C, de zevende tabel.

```
1000 LET HL = (ramstart + 4) + (12*1) + (32768)
1010 LET tabel10C = PEEK (HL-1) + 256*PEEK(HL)
```

Deze wijst (nog) in ROM. We gaan deze tabel nu in RAM kopiëren.

```
1020 FOR f= 0 TO 3*16-1
1030 POKE (tabel+32768)+f, PEEK(tabel10C+32768+f)
1040 NEXT f
```

waarbij 16 het aantal foutmeldingen is, en 3 het aantal bytes per foutmelding. Verander nu in de hoofdtabel de wijzer naar de oude tabel #0C (in ROM) naar de nieuwe (in RAM).

-56 99
256 11
→ 1050 POKE HL-1, tabel+256*INT(tabel/256)

```
1055 1060 POKE HL, INT(tabel/256)
```

Merk op nu tabel #0C in RAM gekopieerd is, de wijzer in de hoofdtabel ernaar wijst, maar de subtabellen (die de ASCII-waarden van de foutmeldingen bevatten) in tabel #0C nog steeds in ROM staan. We gaan nu de 16 foutmeldingen in RAM zetten.

We lezen daartoe de strings vanuit de DATA-regels in.

```
1060 FOR f= 1 TO 16
1070 READ a$
```

Verander de wijzer naar de foutmelding in tabel #0C.

```
1080 POKE (tabel+32768)+1, vrij-256*INT(vrij/256)
1090 POKE (tabel+32768)+2, INT(vrij/256)
1100 LET tabel=tabel+3
```

Zet nu de karakters in RAM.

```
1110 FOR g= 1 TO LEN a$
1120 PKE (vrij+32768), CODE a$(g)
1130 LET vrij = vrij + 1
1140 NEXT g
```

SET bit 7 van het laatste karakter.

```
1150 POKE (vrij+32768-1), 128+PEEK (32768+vrij-1)
```

En herhaal dit nog 15 maal

```
1160 NEXT f
```

Vervolgens om de 16 regels.

```
1500 DATA " Foute device naam"
1510 DATA "Stream is al open"
1520 DATA "Fout drive nummer"
1530 DATA "Verboden te schrijven"
1540 DATA "Geen plaats op disc "
1550 DATA "Disc I/O fout"
1560 DATA "File niet gevonden"
```

```
1570 1670 DATA "Foute hook code"
1580 DATA "Foute file grootte"
1590 DATA "Verifiëren faalde"
```



```

1600 DATA "Verkeerde file type"
1610 DATA "Verkeerde disc"
1620 DATA "1986 Marcel van Dongen"
1630 DATA "Doe niet zo dom joh "
1640 DATA "RAM is verknoeid"
1650 DATA "Geen bericht"

```

Deze kunnen naar believen veranderd worden .

Run het programma (vergeet niet het file "10K" in te laden op adres 32768) , en SAVE daarna de 2K RAM op disc met

```
SAVE *1;"IC 6116" CODE 32768+8*1024,2*1024
```

SAVE voor alle zekerheid ook het Basic-programma .

Om nu te kijken of de wijzigingen gelukt zijn , resetten we de SPECTRUM met RANDOMIZE USR 0 (of de RESET toets) , en laden we daarna het geSAVEde blok code in over het RAMmetje , met

```
LOAD *1;"IC 6116"CODE 8*1024,2*1024
```

Als de SPECTRUM crasht , heb je waarschijnlijk het verkeerde blok geheugen gesaved, of op het verkeerde adres ingeladen . Als alles goed is gegaan , kunnen we testen of de foutmeldingen inderdaad in het Nederlands (afhankelijk van de DATA-regels 1500 t/m 1650) zijn . Probeer dus een file dat niet op disc staat in te laden , bijvoorbeeld .

```
LOAD *1;"ggg"
```

Dit geeft dan (hopelijk) een Nederlandse foutmelding . Probeer ook andere foutmeldingen te genereren , en kijk of deze allemaal werken . Probeer tenslotte

```
RANDOMIZE USR 10134
```

en zie , de copyright-melding !!

Het vertalen van de foutmelding in het Nederlands is niet echt nuttig , maar het geeft wel duidelijk aan wat je zoal kan doen met het RAMmetje . Ik hoop nu een iets nuttiger toepassing te laten zien , namelijk het maken van extra commando's . De mogelijkheden zijn legio , voor het gemak houdt ik de syntax eenvoudig . Het is weer de bedoeling om het geheugenblok "10K" op adres 32768 in te laden , na verlagen van RAMTOP met CLEAR 32767 . We maken het commando FLASH , zonder parameters , dat ervoor moet zorgen dat de kleur van de BORDER korte tijd knippert . Mischien zie je al dat we hiervoor tabel #02 moeten aanpassen , en dit kan alleen maar door deze naar RAM te kopiëren , waarbij we ruimte open moeten laten voor het extra commando : 1 plaats voor de Ascii-warde van 'FLASH' , en 2 voor het start-adres van de subroutine die het eigenlijke FLASHen doet .

De initialisatie van de variabele en de konstante is gelijk aan die van 't vorige voorbeeld , dus je kan regels 10 t/m 30 direct overnemen . Vervolgens moeten we de plaats opzoeken waar tabel #02 in ROM staat . We zoeken in de hoofdtabel :

```
2000 LET HL =(32768+ramstart+4)+2+1
```

```
2010 LET tabel102 = PEEK (HL-1)+256*PEEK(HL)
```

Tabel #02 staat nog in ROM . We verplaatsen hem dus naar de vrije plaats voor tabellen in het RAMmetje , die in het variabele 'tabel' wordt bijgehouden .

```
2020 FOR f = 0 TO 3*13-1
```

```
2030 POKE (tabel+32768)+f,PEEK ((tabel102+32768)+f)
```

```
2040 NEXT f
```

De eerste 36 bytes (voor de eerste 13 commando's) zijn in RAM gezet . Nu voegen we de gegevens voor het nieuwe commando in , de eerste byte is de Ascii-warde van 'FLASH' , de twee volgende vormen het startadres waar de subroutine moet komen , en dit adres staat in de variabele 'vrij' .

```
2050 POKE (tabel+32768)+36, CODE "FLASH"
```

```
2060 POKE (tabel+32768)+37,vrij-256* INT(vrij/256)
```

```
2070 POKE (tabel+32768)+38, INT(vrij/256)
```

Vervolgens moeten we de laatste waarde , met het adres van de fout-routine , in RAM plaatsen .

```
2080 FOR f=0 TO 2
```

```
2090 POKE (tabel+32768)+39+f, PEEK((tabel02+32768)+36+f)
```

```
2100 NEXT f
```

We verplaatsen de wijzer in de hoofdtabel , die naar tabel #02 in ROM wijst , naar onze nieuwe tabel #02 in RAM .

```
2110 POKE HL-1,tabel-256* INT(tabel/256)
```

```
2120 POKE HL, INT(tabel/256)
```

We moeten 'tabel' mog laten wijzen naar de nieuwe vrije plaats voor tabellen .

```
2130 LET tabel = tabel + 42
```

Nu moeten we nog de machine-code routine op z'n plaats zetten . Degene die niet zo bekend is met machinetaal kan verder gaan na de laatste assembly-instructie , vlak voor regel 2140 .

De machine-code routine moet met twee gevallen rekening houden nl. met syntax-checking (controle of het commando wel goed is ingetypt) en run-time (uitvoering van het commando) . Eerst kijken we of er geen syntax-fouten zijn . Het A-register bevat het ASCII-waarde van het symbool volgende op FLASH . De (goede) mogelijkheden zijn :A = 'ENTER' en A = ':' .

```
START    CP 13                ; symbool is 'ENTER' ?
          JR Z,GOED
          CP 58                symbool is ':' ?
          JR Z,GOED
FOUT      RST 10              ; keer terug naar SPECTRUM-ROM en
          DEFW #1C8A          ; geef melding 'nonsense in BASIC'
GOED      RST 18              ; syntax-checking ?
          JR NZ,RUN
SYNCHK    LD (IX+0),255       ; er is geen fout opgetreden
          LD SP,(#5C3D)       ; zet SP-register weer goed
          LD BC,#1BF4         ; zet het adres van de subroutine
          PUSH BC             ; NEXT-STATEMENT op stapel
          JP #1748            ; en keer terug naar de SPECTRUM-ROM
```

Hier kunnen we de eigenlijke subroutine zetten . Dit word dan :

```
RUN      LD A,(#5C48)         ; A=BORDER-kleur
          LD B,A              ; bewaar A in B
          AND 7
          LD C,A              ; C=INK kleur
          LD A,B              ; restore A
          RRA
          RRA
          RRA
          AND 7
          LD B,A              ; B=PAPER kleur
          XOR C               ; de BORDER moet knippen , dus
          LD C,A              ; nemen we de XOR-waarde van B en C
          LD A,B
          LD L,0              ; aantal malen door de LOOP
LOOP 1    LD B,0              ; aantal malen door het kleine loop
LOOP 2    OUT (#FE),A         ; het feitelijke knippen
          XOR C               ; wissel de kleur
          DJNZ LOOP 2         ; B=B-1 : als b<>0 dan naar loop 2
          DEC L
          JR NZ,LOOP 1
          LD A,(#5C48)         ; zet nu de BORDER weer goed
          RRA
          RRA
```



```

RFA
AND 7
OUT (#FE),A
RET ; klaar !!

```

Als we dit in en DATA-regel zetten en laten inlezen m.b.v. READ krijgen we

```

2140 READ a
2150 POKE vrij,a
2160 LET vrij = vrij+1
2170 READ a
2180 IF a<>999 THEN GOTO 2150
2190 STOP
2200 DATA 254,13,40,7,254,58,40,3,215,138,28,223,32,15,253,
54,0,255,237,123,61,92,1,244,27,197,195,72,23
2210 DATA 58,72,92,71,230,7,79,120,31,31,31,230,7,71,169,79,
120,46,0,6,0,211,254,169,16,251,45,32,246,58,72,92,31,
31,31,230,7,211,254,201
2220 DATA 999

```

SAVE ook dit Basic-programma naar disc . RUN het programma (nadat het file "10K" ingeladen is op adres 32768 , en wacht tot de STOP-boodschap verschijnt . SAVE dan de 2K voor het RAMmetje met

```
SAVE *1;"IC 6116"CODE 32768+8*1024,2*1024
```

Laad het weer in over het RAMmetje , met

```
LOAD *1;"IC 6116"CODE 8*1024
```

en toets nu FLASH in (E-modus , SYMBOL-SHIFT V) en druk op ENTER Nu moet de BORDER kort flitsen . Als dit niet zo is , kijk dan of je geen typ-fouten hebt gemaakt in regels 2200 en 2210 . Als het werkt , probeer dan het volgende :

```
10 FOR f=0 TO 63: POKE 23624,f:FLASH:NEXT f
20 BORDER 7
```

Op adres 23624 worden de PAPER , INK , FLASH en BRIGHT-attributen van de BORDER en het onderste deel van het scherm bijgehouden en deze waarde wordt gebruikt door FLASH .

Indien je de versie 1.2 van de DISCOVERY-ROM hebt , kun je de DATA in regel 2200 vervangen door :

```
2000 DATA 205,114,4
```

Dit is veel korter , maar werkt misschien niet bij alle versies , dus heb ik maar een kort routinetje geschreven wat hetzelfde doet als deze CALL . Als je een ander versie-nummer hebt , kun je het ook wel proberen . Laat me dan horen of het werkt .

De twee voorbeeld-programmas hebben verschillende regelnummers en kunnen dus met elkaar GEmerged worden . Als het programma (bestaande uit de twee deel-programmas) dan GERund wordt , krijg je zowel Nederlandse foutmeldingen als het nieuwe commando 'FLASH' .

Heb je nu zelf ideeën voor nieuwe commando's die nuttiger zijn dan heb je misschien iets aan de volgende informatie : Er zijn minstens 6 adressen die als systeem-variabelen dienst doen , nl. #2800, #2801, en #3000 t/m #3003 . Van adres #3000 bevat

```
bit 1 :0 als IC 6116 niet aanwezig is
```

```
1 " " " wel " " " "
```

```
bit 3 :0 " " disc 1 het laatst gebruikt is
```

```
1 " " " 3 " " " " " "
```

```
bit 7 :0 " " "j" wel geformateerd is
```

```
1 " " " niet " " " "
```

De betekenis van de rest is mij niet duidelijk . Ik vermoed echter dat bepaalde bits gebruikt worden om aan de hardware signalen door te geven . Ook tast ik in het duister wat betreft de informatie over de discs (subtabellen van tabel #0A) . Voor

```

byte 0  het aantal tracks op disc
" " 1  " " " "  sectoren per track
" " 2  informatie per disc :

```

0 anders (disk 2)

0 " " single- " " " "

01 11 256

10 " 512

```
11 . "" 1024 bytes per blok
```

is , voor discs 1 t/m 3 . Voor de RAMDISC geldt , dat

byte 2 en 3 het aantal bytes per blok

byte 4 en 5 het aantal bloks per disc

byte 7 het aantal bytes voor het 'CAT' file

van de disc zijn . Dit laatste heb ik uitgeprobeerd : het klopt.
Het startadres is 32768 , bytes per blok is 32 , aantal bloks is
1024 , en , beginnend bij NUL, 7 blocks in het 'CAT' file .

In het RAMmetje is een routine gekopieerd, dat iets met de informatie voor discs 1 t/m 3 doet; ik weet niet precies wat. Als ik zelf wat probeer te wijzigen, kan ik de disc niet meer formatteren. Het eigenlijke formatteren gaat nog wel, maar het schrijven van de 'CAT' file gaat dan mis; ik krijg namelijk 'DISC I/O error' aan het eind. Als je er iets mee wilt proberen raad ik je aan om alleen de informatie voor disc 3 te wijzigen. Op deze manier kun je altijd nog de discette inlezen via disc 1. Als er iets fout gaat kun je met RANDOMIZE USR 14070 het RAMmetje opnieuw initialiseren, of, als het systeem crasht, de stroom uit en dan weer aanschakelen.

Mocht er iets onduidelijk zijn, dan hoor ik dit graag.

Marcel van Dongen .

[illegible]

HOE NU VERDER

Deze afsluiting willen we beginnen met wat statistiek. In de vier maanden dat deze vereniging nu bestaat is hij gegroeid van een man of tien naar meer dan 129 leden (en het einde is nog niet in zicht !). Dit betekent dat de ledenadministratie het steeds drukker krijgt. Het kan dus zijn dat het telefoonnummer vaak en lang in gesprek is. Als je nu specifiek vragen hebt over het clubblad, bel dan liefst tussen 1800 en 1900 uur. De rest van de avond is het secretariaat dan bereikbaar voor nieuwe leden. Op Zaterdags is het secretariaat bereikbaar vanaf 1200 uur.

Terug naar het clubblad .De sluitingsdatum voor ingezonden copy voor het volgend nummer van het blad is 17 APRIL . Listings s.v.p. duidelijk schrijven (liefst uitgeprint) . Lange programmas graag op schijf .

Tot het volgend nummer .

Bestuur en redactie .